

گفت و گو با مهندس نظام الدین برزگری

رئیس مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران و معاون وزیر صنایع و معادن

اجرای طرح طاها برای کالاهای وارداتی

برای اجرای این الزام قانونی واحدهای تولیدی که شرایط آنها برای دریافت نشان استاندارد ملی ایران فراهم شده است، باید از وزارت بازرگانی ایران کد دریافت کنند؛ ایران کد، کیفیت، محل تولید و بسته بندی کالا را نشان می دهد. بر اساس هماهنگی های انجام شده، در مرحله نخست، واحدهای تولیدی ملزم به دریافت ایران کد هستند و پس از آن مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به این شرکت ها نشان استاندارد ملی ایران را اعطا می کند.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران در مبارزه با قاچاق کالا چه نقشی دارد؟

ارتباط مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران با ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز از سه سال گذشته تاکنون آغاز شده که مهم ترین بخش آن در باره مبارزه با قاچاق فرآورده های نفتی بوده است. گروهی افراد سودجو فرآورده های نفتی

نقش مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران را در شکل گیری و استقرار نظام ایران کد چیست؟

با هماهنگی های انجام شده بین مؤسسه استاندارد تحقیقات صنعتی ایران و وزارت بازرگانی، کالاهای ایرانی که به مرحله اعطای علامت ملی استاندارد ایران می رسند، با توجه به مصوبه های موجود، برای دریافت ایران کد به وزارت بازرگانی مોકول شدند. پیش از این مؤسسه استاندارد با واحد ایران کد در وزارت بازرگانی تفاهمنامه ای امضا کرد که به یک مصوبه دولت تبدیل شد.

بر اساس این مصوبه، هر کالای ایرانی که مشمول استانداردهای اجباری و از نظر ایمنی، بهداشت و سلامت مردم دارای اهمیت است، باید با علامت استاندارد ملی ایران توزیع شود و این الزام قانونی مؤسسه استاندارد تحقیقات صنعتی ایران است.

می دهند و کنترل های لازم در این زمینه با همکاری ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز و مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران انجام می شود که دستاوردهای چشمگیری به دنبال داشته است.

طبق قانون مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران ناظر بر کنترل کیفی کالاهای وارداتی است. چه فعالیت های جدیدی در حوزه جلوگیری از ورود کالاهای بی کیفیت انجام داده اید؟

ورود کالاهای بی کیفیت از مبادی غیر رسمی از طریق بازارچه های مرزی به صورت مسافری، ته لنجی، از مناطق ویژه و آزاد، از کنترل مؤسسه استاندارد تحقیقات صنعتی ایران خارج بود، به همین منظور با مشارکت ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، وزارت بازرگانی و وزارت صنایع و معادن، در قالب طرحی آزمایشی (PILOT) برای کنترل و جلوگیری از ورود کالاهای بی کیفیت با پنج قلم کالا در سطح کشور آغاز شد و راهبردها و راهکارهای مشخصی برای جلوگیری از قاچاق این کالاها به کشور و به ویژه کالاهایی که ایمنی، سلامتی و بهداشت مردم را تهدید می کنند، انجام شده است.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران در دو سال گذشته طرحی با عنوان طرح طاهای یا طرح اجرای هماهنگ استاندارد را در مراکز عرضه برای کالاهای تولید داخل اجرا کرده است؛ این طرح برای پنج قلم کالای وارداتی اجرا شده که پیش بینی می شود در نیمه دوم امسال به سایر کالاهای خارجی وارداتی تعمیم داده شود. بر اساس هماهنگی های انجام شده با وزارت بازرگانی و سایر سازمان های مرتبط، کالاهایی که فاقد ایران کد یا کد مشخص مربوط به پنج قلم کالای یاد شده، در بازار باشند، کالای قاچاق به شمار می روند.

مؤسسه استاندارد بر اساس برنامه های خود تا پایان امسال و سال آینده در نظر دارد، به مجموع کالاهای وارداتی ساخته شده که تحت نظارت و کنترل خود دارد، در زمینه مواد اولیه تسهیلاتی ارائه کند، همچنین کالاهای ساخته شده خارجی نیز پس از کنترل و تطبیق با

صادراتی نمونه برداری کرده و این نمونه ها پس از اختصاص یک کد ویژه و بدون نام صاحب کالا، به آزمایشگاه های تعیین صلاحیت شده در خارج از مؤسسه استاندارد و در بعضی موارد به آزمایشگاه های مؤسسه ارسال شده و نتایج آزمون نیز با همان کد به کارگروه تشخیص که هم اکنون نیز در مؤسسه استاندارد حضور دارد، ارائه می شود، این کارگروه کالای صادراتی را بدون آگاهی از نام صاحب آن، تأیید یا رد و سپس به گمرک اعلام می کند. در این مرحله گمرک از طریق این کد و با اصل مدارکی که صاحب کالا ارائه کرده درباره مجاز یا غیر مجاز بودن کالا اعمال نظر می کند. چنانچه مقدار هیدروکربورها یا فرآورده های نفتی در محموله اظهار شده افزون بر ۲۰ درصد باشد، کالای قاچاق به شمار رفته و مشمول پرداخت جریمه می شود.

مؤسسه استاندارد بر اساس برنامه های خود تا پایان امسال و سال آینده در نظر دارد، به مجموع کالاهای وارداتی ساخته شده که تحت نظارت و کنترل خود دارد، در زمینه مواد اولیه تسهیلاتی ارائه کند، همچنین کالاهای ساخته شده خارجی نیز پس از کنترل و تطبیق با استاندارد، به وسیله ایران کد، کدگذاری شده و مجوز واردات دریافت می کنند

مؤسسه استاندارد در دو تا سه سال گذشته توانسته است، از فعالیت پالایشگاه های غیر استاندارد و غیر مجاز که بیشتر آنها فاقد پروانه و مجوز رسمی تولید و صادرات هستند، جلوگیری کند. هم اکنون صادر کنندگان حقیقی فرآورده های نفتی به فعالیت خود ادامه

یارانه ای را با روغن سوخته و یا موادی از این قبیل مخلوط و به خارج از کشور صادر می کردند. این فرآورده های مخلوط با روغن سوخته در فرآیندی ابتدایی در کارگاه ها و شبه پالایشگاه های کوچک و غیرمجاز، دوباره پالایش شده و از این طریق حجم چشمگیری از این فرآورده های نفتی یارانه ای به صورت قاچاق از کشور خارج می شد.

همچنین بعضی شرکت های نیمه دولتی، برخی حلال های آلی را تولید و صادر می کردند، این موضوع موجب شده بود تا در بخش خصوصی نیز صادرکنندگانی در مبادی ورودی و خروجی کشور ظهور کنند و با ایجاد امکانات بسیار ابتدایی و اولیه پالایشی و در واقع با استفاده از چند تانکر و دیگ و مشعل، به اسم تولید حلال از پالایش روغن سوخته و سایر ضایعات پالایشی، فرآورده های نفتی یارانه ای را به خارج از کشور قاچاق کنند، در نتیجه مؤسسه استاندارد در هماهنگی با ستاد مبارزه با قاچاق کالا، به منظور جلوگیری از این پدیده، یک کارگروه کنترل را در داخل سازمان با حضور متخصصان داخل و خارج از مجموعه تشکیل داد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران همچنین آزمایشگاه هایی را در سراسر کشور شناسایی و تعیین صلاحیت کرده است؛ آزمایشگاه برخی از شرکت های پالایش نفت خام و پژوهشگاه صنعت نفت و همچنین چند آزمایشگاه مرجع در مؤسسه استاندارد برای کنترل صادرات فرآورده های نفتی تأسیس و در دو سال گذشته نتایج مطلوبی از این اقدام حاصل شده است.

مؤسسه استاندارد با همکاری ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، توانسته است از صادرات فرآورده های یارانه ای نفتی به عنوان حلال و روغن سوخته جلوگیری کند؛ بر این اساس صادرکنندگان فرآورده های نفتی، به گمرکاتی که از سوی ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز برای این منظور مشخص شده بودند، مراجعه و نام محصولات صادراتی خود را اعلام می کردند.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران با همکاری حراست اداره کل گمرک جمهوری اسلامی ایران در مبادی ورودی و خروجی، از کالاهای

استاندارد، به وسیله ایران کد، کدگذاری شده و مجوز واردات دریافت می کنند.

به منظور حمایت از کالاهای تولید داخل چه اقدام‌هایی انجام داده‌اید؟

به همین منظور با همکاری وزارت صنایع و معادن طرحی مطرح شد و به تصویب دولت هم رسید؛ بر اساس بند هشتم این مصوبه که در ۲۰ خرداد ماه امسال تصویب و از سوی دولت ابلاغ شد، مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران مکلف شد کالاهای وارداتی را با استانداردهای مربوط تطبیق دهد و تا پایان سال در باره اعمال استانداردهای اجباری برای کالاهای وارداتی اقدام کند، البته تاکنون ۹۸۰ قلم کالا از تولیدات داخلی به صورت اجباری برای این منظور موجود است. این طرح برای کالاهای وارداتی هم اجرا می شود، اما هدف از این مصوبه آن است که سایر اقلام هم باید منطبق با یک استاندارد، وارد کشور شود.

دولت بر اساس این مصوبه‌ها، دستگاه‌های اجرایی و تمامی دستگاه‌های مشمول ماده پنج مدیریت خدمات کشوری و حتی شهرداری‌ها را موظف کرده است تا برای پروژه‌های فنی - عمرانی و خریدها، استانداردهای ملی را رعایت کنند و بر این اساس خرید هر گونه کالا و خدمات مشمول استاندارد اجباری که فاقد استاندارد یا بدون تأییدیه استاندارد باشند، ممنوع است و حتی ذی حساب‌های دستگاه‌ها، به عنوان مسئول اجرایی این حکم در نظر گرفته شده‌اند.

اگر این طرح‌ها با همکاری و حمایت ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز و وزارتخانه‌های ذی ربط از جمله وزارت بازرگانی و وزارت صنایع و معادن اجرا شوند، به طور قطع عرصه برای عرضه کالاهای قاچاق و یا کالاهایی که از راه‌های غیر قانونی به کشور وارد می شود، تنگ خواهد شد. مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران در مراکز عرضه مانند مبادی تولید و توزیع محصولات داخلی که طرح طاها برای ۹۸۰ قلم کالا اجرا شده، این طرح را برای کالاهای وارداتی نیز با کدگذاری اجرا خواهد کرد. وارد کنندگان به منظور دریافت کد برای کالای وارداتی به مؤسسه مراجعه

می کنند، از این رو کالاهای بدون ایران کد و بدون کد مشخص، کالای قاچاق به شمار می رود.

اختصاص کد ۱۶ رقمی ایران کد چگونه است و چطور شناسایی می شود؟

هر یک از شماره‌های به کار رفته در ایران کد، نشانگر یک ویژگی از کالا است که با استفاده از این اعداد، ردیابی، پیگیری و شناسایی تولید کننده، محل تولید و حتی بسته بندی و کیفیت کالا امکان پذیر است.

اگر این طرح‌ها با همکاری و حمایت ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز و وزارتخانه‌های ذی ربط از جمله وزارت بازرگانی و وزارت صنایع و معادن اجرا شوند، به طور قطع عرصه برای عرضه کالاهای قاچاق و یا کالاهایی که از راه‌های غیر قانونی به کشور وارد می شود، تنگ خواهد شد

با استفاده از سیستم رمزی ایران کد، برطرف کردن مشکلات احتمالی امکان پذیر بوده و حتی شناسایی کدهای تقلبی نیز وجود دارد، زیرا امکان تقلب در ۱۶ رقم ایران کد که منطبق با یک کلاست و رمز آن در اختیار وزارت بازرگانی است، وجود ندارد.

با این وجود با توجه به اینکه کالاهای وارداتی در خارج از کشور کد گذاری می شوند، مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران نمی تواند در مراکز تولید و عرضه این کالاها در باره صحت و سقم کد آنها اظهار نظر کند. مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران در نشست مشترک برگزار شده با وزارت بازرگانی و ایران کد، مشخص شد با توجه به نظام بین المللی حاکم بر کد گذاری کالاها، امکان تقلب در این سیستم از سوی کشورهای تولید کننده وجود ندارد؛ با این حال می توان با انجام

بررسی و کنترل‌های تصادفی، صحت و سقم کد کالاها را تشخیص داد.

اهم اقدامات سال گذشته مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران در باره مبارزه با قاچاق کالا و ارز چه بوده است؟

مبارزه با قاچاق فرآورده‌های نفتی یارانه‌ای که به اسم حلال، روغن سوخته و یا عنوان‌هایی از این قبیل و بدون رعایت استاندارد از کشور خارج می شد، از جمله اقدام‌های اصلی مؤسسه استاندارد از سال گذشته تاکنون است. پیش از اجرای طرح کارت هوشمند سوخت و سهمیه بندی بنزین، حجم چشمگیری از فرآورده‌های نفتی به صورت قاچاق از کشور خارج می شد. هم اکنون گروهی از واحدهای تولید کننده روغن صنعتی، حلال‌ها و موادی از این قبیل، مواد اولیه و فرآورده‌های نفتی مورد نیاز خود را به صورت سهمیه و با قیمت یارانه‌ای از وزارت نفت دریافت می کنند، از این رو چنانچه صادرات محصولات این واحدها به طور دقیق کنترل نشود، امکان تقلب و قاچاق فرآورده‌ها همچنان وجود خواهد داشت.

همچنین با توجه به اینکه اجرای طرح کارت هوشمند سوخت برای گازوییل به تازگی اجرا شده است، قاچاق این فرآورده‌ها تا پیش از این در قالب محموله‌های بزرگ صادراتی، رونق داشت، به طوری که محموله‌هایی به اسم روغن دنده یا روغن صنعتی صادر می شد، در حالی که ۶۰ تا ۷۰ درصد آن را گازوییل تشکیل می داد. مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران با توجه ویژه درباره مبارزه با پدیده قاچاق سوخت، محموله‌های صادراتی را آزمایش و نتیجه آن را به گمرک اعلام می کرد تا این اداره بر اساس قوانین موجود و ضوابط ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، از خارج شدن محموله‌های سوختی قاچاق جلوگیری و با قاچاقچیان برخورد کند.

کنترل کالاهای وارداتی به طور رسمی از مبادی ورودی کشور، از دیگر اقدام‌های انجام شده از سوی مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران در باره مبارزه با قاچاق کالا و ارز از سال گذشته تاکنون است؛ به همین منظور

المللی و منطقه ای، از مشکلات مؤسسه در تجارت جهانی و صادرات و واردات بود؛ همزمان با آغاز به فعالیت دولت دهم، بازنگری تمامی استانداردهایی که عمر آنها از پنج سال گذشته، آغاز شده است. این استانداردها پس از بازنگری منطبق با استانداردهای بین المللی با لحاظ کردن شرایط بومی و منطقه ای به روز می شود.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران در سال جاری ۵۰۰ استاندارد بین المللی را مانند استاندارد لوازم الکتریکی و انواع الکتروموتورها و دوارها را بدون تبعیض می پذیرد که این اقدام موجب می شود با از سر راه برداشتن تمامی موانع فنی و غیر فنی، شرایط ورود به تجارت جهانی فراهم شود، همچنین مؤسسه استاندارد نیز می تواند استانداردهای بین المللی را به روز رسانی کرده و سیستم های ارزیابی کیفیت را با سیستم های بین المللی منطبق کند، این اقدام نیز از برنامه های مؤسسه استاندارد در دولت دهم است.

ارتقاء کیفیت کالاهای ایرانی با هدف حضور در بازارهای بین المللی از دیگر برنامه های مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران است، برای دستیابی به این هدف تمامی اقلام صنعتی در یک بسته مشخص تعریف می شوند، این تجربه برای اقلام ساختمانی اجرا شد، به این ترتیب که یک بسته سیاستی جداگانه ای از سال ۱۳۸۶ برای استانداردسازی مصالح ساختمانی اجرا شد، خوشبختانه هم اکنون استانداردسازی آجر و کاشی و سایر مصالح ساختمانی در قیاس با سال ۱۳۸۵ به ۱۰ برابر رسید که نشانگر آن است که چنانچه استانداردسازی کالاهای تولیدی ضمن فعالیت های معمول مربوط به استاندارد های اجباری، در بسته ها و گروه های صنعتی تعریف و به صورت ویژه دیده شود، بستر مناسب برای ارتقا سطح کیفی کالاهای فراهم می شود؛ برای نمونه؛ با وجود اینکه بتون جزو مهمترین مصالح ساختمانی کشور و شیرازه اصلی ساختمان هاست، در سال ۱۳۸۴ در سطح کشور تنها هفت واحد بتون دارای پروانه کاربرد و علامت استاندارد بود، اما هم اکنون ۳۸۰ واحد بتون در سطح کشور دارای پروانه کاربرد و علامت استاندارد شده است. ■

رسیده است.

همچنین درباره موضوع خود اظهاری، از تولید کنندگان خواسته شده است تا بهره مندی از هر نوعی استاندارد اعم از استاندارد کارخانه ای یا استاندارد ملی (هم اکنون ۱۲ هزار عنوان استاندارد ملی در کشور وجود دارد که از میان آنها یک هزار عنوان مربوط به استاندارد اجباری است و یازده هزار عنوان باقیمانده کاربرد چندانی در سطح کشور ندارند) به سایت مؤسسه مراجعه کنند تا سایر استانداردها در اختیار آنها قرار گیرد. برای نمونه تولید کننده با مراجعه به مؤسسه استاندارد، خود اظهاری کند که کالایی را با شماره ملی مربوط و بدون استاندارد اجباری تولید می کند، همچنین چنانچه تولید کننده در استانداردهای ملی مؤسسه، برای تولید محصولات خود هیچ کدی پیدا نکرد، می تواند از استاندارد بین المللی و یا منطقه ای استفاده و حتی می تواند استاندارد کارخانه ای تدوین کند، سپس می تواند با مراجعه به مؤسسه استاندارد تحقیقات صنعتی ایران شماره ثبت دریافت و آن را بر روی کالای تولیدی خود درج کند، در این صورت زمانی که مصرف کننده ای، از استفاده کالایی زیان می بیند، حتی اگر آن کالا مشمول استاندارد اجباری هم نباشد، می تواند با داشتن شماره نصب شده بر روی کالا به مؤسسه استاندارد تحقیقات صنعتی ایران مراجعه و شکایت کند، در این صورت مؤسسه موظف است با مستندهایی که از کارخانه به عنوان «اظهار» دریافت کرده، کالای مورد شکایت را نمونه برداری کرده و بر اساس استاندارد اظهار شده که فرقی نمی کند استاندارد کارخانه ای، ملی، بین المللی یا منطقه ای باشد، کالا را کنترل کند. چنانچه نتیجه با اظهار تولید کننده مطابقت نداشته باشد، حق شکایت برای مصرف کننده محفوظ است، مؤسسه استاندارد نیز موظف است این موضوع را به محاکم قضایی به عنوان دستگاه حاکمیتی ارجاع دهد، از این رو ثبت استاندارد کارخانه ای و ثبت خود اظهاری، اقدام جدیدی است که برای نخستین بار در مؤسسه استاندارد تحقیقات صنعتی ایران انجام می شود. به روز نبودن یا عدم انطباق استانداردهای ملی با استانداردهای بین

مؤسسه به طور متوسط ماهانه ۵۰ محموله غیر استاندارد را که شامل تمامی اقلام وارداتی از جمله لوازم خانگی، مواد غذایی، لاستیک، قطعات، لوازم آرایشی و بهداشتی و... شناسایی کرده و پس از انجام آزمایش های لازم و نمونه برداری، از ورود این کالاها به کشور جلوگیری می کرد و با اعلام این موضوع به گمرک، کالاها مرجوع می شدند.

همچنین با اجرای طرح کد گذاری کالاها در سال جاری که با پنج قلم کالا آغاز شد، از ورود کالاهای قاچاق جلوگیری می شود، چنانچه تا پایان امسال مجوز واردات کالاهای خارجی منطبق با یک استاندارد صادر شود، عرصه برای عرضه کالاهای وارداتی غیر رسمی نیز تنگ خواهد شد.

برنامه های آینده مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران چیست، همچنین با آغاز به فعالیت دولت دهم چه تغییرهایی در راهبردهای آتی مؤسسه اتفاق خواهد افتاد؟

با آغاز به فعالیت دولت دهم که یک دولت کاری با تجربه چهار سال گذشته است، مؤسسه استاندارد، برنامه های جدیدی در تمامی زمینه های فعالیتی خود و از جمله مبارزه با پدیده قاچاق در نظر گرفته است که بعضی از آنها برای نخستین بار در کشور اجرا خواهد شد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به جز بر روی ۹۸۰ قلم کالایی که استاندارد اجباری داشتند، بر روی باقی کالاهای تولیدی داخل، هیچ گونه کنترلی نداشت، به طوری که مصرف کنندگان از کالایی متضرر شده و به مؤسسه مراجعه می کردند، این در حالی بود که آن کالا مشمول استاندارد اجباری نبود و در حوزه مسئولیت مؤسسه قرار نمی گرفت، بر همین اساس به منظور حمایت از حقوق مصرف کنندگان تصمیم بر آن شد تا کارخانه ها برای کالاهای تولیدی خود استاندارد کارخانه ای تعریف کنند. به این ترتیب مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، روش های تعریف استانداردهای کارخانه ای را تدوین کرده و هم اکنون در حال آموزش آن است و خوشبختانه چندین نمونه استانداردهای کارخانه ای برای نخستین بار در مؤسسه به ثبت